

PEVEC

GLASILO • PEVSKE • ZVEZE

Uredništvo: Florjanska ul. 18
Upravništvo: Miklošičeva cesta 7
izhaja kot mesečnik v dvojnih
številkah in velja za celo
leto z glasbeno prilogo
vred 30 Din, za Italijo
18 lir, za Avstrijo
40.000 kron,
za Ameriko
1 dolar

1927
JANUAR-FEBRUAR
ŠTEV. 1-2 • LETO VII

VSEBINA.

Članki:

Dr. J. Čerin: Zgodovinski razvoj vojaških oziroma turških godb.

Vestnik P. Z.:

Uprava. — Letošnji pevski tečaji. — Slovensko glasbeno društvo „Ljubljana“.

Iz naših okrožij:

Koncerti v Zagorju ob Savi. — Pevski zbor v Radovljici. — Vokalni koncert „Mladike“. — „Zakleli grad“. — „Revček Andrejček“. — Pevski koncert na Vrhniki. — Cerkvenoglasbeni koncert v Žireh.

Nove skladbe:

Stanko Premrl: Deset mašnih pesmi. — Marko Bajuk: Slovenske narodne pesmi, V. zvezek.

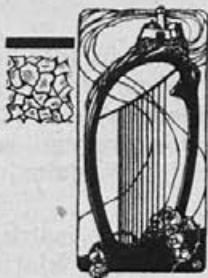
Iz glasbenih listov:

„Cecilija“. — „Jugoslovenski Muzičar“. — „Zbori“. — „Cerkveni Glasbenik“.

Iz upravnništva. Ta številka se je vsled menjave nekoliko zakasnila; naslednja izide koncem marca.

FRANC PAVLIN, LJUBLJANA

CENTRALA: GRADISČE 3 — PODRUŽNICI: BORSTNIKOV TRG 4
NAJBOLJSE TRG TABOR 4 NAJCENEJSE
MANUFAKTURA, SPECERIJA S KOLONIAL. BLAGOM, GALANTERIJA

Dr. J. Čerin:

ZGODOVINSKI RAZVOJ VOJAŠKIH OZIR. TURŠKIH GODB.

Vse čase je bila godba z vojsko nerazdružno zvezana. Kulturni narodi in narodi v prirodnem stanju so vzdrževali godbe z namenom, da glasovi instrumentov vojake vzpodbujajo k hrabrosti, vnemajo k junaštvu, da ali slavno zmagajo ali pa žrtvujejo življenje za kralja in domovino. Kakor nam zgodovina glasbe iz starih časov ni dosti znana, tako tudi o muzikalnem orodju teh časov in njegovi uporabi ne vemo veliko. Pičla poročila o tem imamo v nekaj dokumentih, klinastih pismih, podobah na stavbah, v skulpturah, slikah in tudi v sv. pismu. Piščali iz živalskih kosti, iz roga, kamna, flavte iz trstike, iz lubja, pozneje iz lesa, trobila iz govejih rogov, iz lesa ali kovin, trompete iz skoljčne lupine, lesa, slonove kosti, bakra in srebra, pozavne in tube iz lesa in kovine, ti instrumenti in pa razne lire, kitare in pa tolkala: aduf, sistrum, tymbalon, boben in pavke v raznih oblikah so bili pri starih narodih vojni instrumenti. Raznovrstne instrumentaliste, celo z dirigenti na čelu trum, ki se po zmagi v slavnostnem sprevodu vračajo domov, najdemo na izklesanih podobah.

Ta primitivna stara vojna glasba je začetek, priprava in temelj vse naše instrumentalne glasbe. Od vojske smo dobili prve taktove udare, prve signale, prve fiksirane melodije, prve orkestre, prve pevske zборе — kakor piše dr. R. Walašek v svoji knjigi »Anfänge der Tonkunst«.

Pri Grkih je flavta vzpodbujala vojščake k bitki in je povzdignila njihovo hrabrost; Spartanci so imeli svojega Tirteja, ki jih je podžigal s svojimi pesmimi k novemu pogumu in jih učil svoje bojevite marš-melodije ter ž njimi premagal Mesene; Etiopci so imeli osemdeset bobnarjev na bojišču; kraljica Kleopatra je oborožila vse svoje vojnike pred bitko pri Akeiju s sistrumi (to je bil neke vrste ropotec). Sistrum (pri judih Schalischim imenovan) se v Abesiniji še danes uporablja. Je to kovinast ovalen obroč z držalom. Skoz obroč je speljanih več kovinskih palčic, ki niso pritrjene, tako, da če se instrument trese, palčice žvenketajo. — V rimski vojski so imeli dve centuriji »carnicinum« in »tubicinum« za časa Servija Tulija.

Četudi so narodi pred Kr. r. nekatere instrumente precej izpopolnili, jih vseeno niso mogli uporabljati v harmonični orkester, in če v sv. pismu (Liber Josue, cap. VI.: Igitur omni populo vociferante et clangentibus tubis muri illico corruerunt) beremo, da so zidovi mesta Jeriho padli radi hrupa pozavn, moramo vendar reči, da ti toni raznih pozavnistov niti podobni niso bili kakšni organizirani godbi na pihala, ker vsak instrument je imel takrat samo en ton. — Godba v vojski, skozi vso velikansko dobo do srednjega veka je bila omejena le na to, da je nakazovala ritem, ali pa da je z določenimi signali na komando vojskovodje vodila bitko in da je vojnike vzpodbujala k hrabrosti s šumnimi glasovi.

Šele v 16. in 17. veku, ko so se instrumenti toliko izpopolnili, da je bilo mogoče svirati razne tone na njih, je nastala tudi glasbena oblika,

marš; vojaške, bojne in nacionalne melodije, katere so meščani in vojniki že izza srednjega veka prepevali, so začeli z instrumenti spremljati, tudi so jim dali že harmonično podlago. Da so mogli razni oddelki vojske po tej godbi enakomerno korakati, je bilo važno, da dobi godba pregananten ritem, in tudi melodijo je bilo treba pravilno v takte razdeliti. Nastala je prva samostojna glasbena oblika: m a r š.

K piščalim (šalmajem) in bobnom so polagoma prišli novi instrumenti, trobente, rogovi, pozavne, pozneje oboe, fagoti in nazadnje klarneti, iz turške muzike pa razna tolkala.

Medeni instrumenti teh časov so bili pa še samo naravni instrumenti in so se mogli z njimi svirati le čisto preprosti marši, fanfare ali intrade, ki so bile zgrajene le na dveh akordih, na toničnem in dominantnem. Melodije teh skladb so bile omejene le na tone teh harmonij. Šele ko so znašli in izpopolnili (l. 1817.—1830.) ventile na medenih instrumentih, ko smo dobili na njih kromatično skalo, so se dvignile godbe na pihala na tako višino, v kateri jih imamo danes. Nove vrste instrumentov so iznašli, in okoli l. 1850. so postale vojnę muzike orkester, ki je poraben za umetniške svrhe.

L. 1670. je bila vojna muzika: 2 discant-, 1 alt-, 1 dulci- in 1 bas-šalmaja in 2 bobna.

L. 1730. imamo: 2 šalmaja, 2 oboi, 2 fagota, 2 roga, 1 trompeto, 1 veliki boben.

L. 1770.: 1 flavto, 2 oboi, 2 klarineta, 2 fagota, 1 kontra-fagot, 2 roga, 2 trompeti, 2 mala bobna, 1 veliki boben, 1 triangel, 2 čineli, 1 Schellenbaum (držalo s kraguljčki, zvončki).

Prej so bili hautboisti (oboe) glavni melodijski instrument v vojni muziki, zato se imenujejo na Francoskem in deloma na Nemškem še danes te muzike hautboisti.

Z letom 1891. je bila vojna muzika bivše Avstrije kot najpopolnejša med vsemi, tako sestavljena: a) leseni registri; b) medeni registri; c) tolkala: 1 pikolo, 1 flavta, 2 Es-, 9 B-klarinetov, b) 4 corni (F, Es), 2 I. krilna roga, 2 II. krilna roga, 2 bas-krilna roga, 2 eufonija, 5 Es-trompet, 1 bas-trompeta, 1 tenor-, 1 alt-, 1 bas-pozavna, 2 bombardona, 2 helikona, c) 1 veliki boben, 2 mala bobna, 2 čineli.

Ubrancost (Stimmung) je normalna pri nas 870 tresljajev v sekundi, v Avstriji je bila pol tona više à 921-733 navadnih tresljajev v sekundi. — Internacionalna konferenca v Parizu je določila l. 1885. kot normalni ton à z 870 tresljaji v sekundi. (Dalje.)

VESTNIK PEVSKE ZVEZE

Sodelavecem in naročnikom »Pevec«! V sedmo življensko leto stopa »Pevec«; iz malih začetkov porojen, se je tudi okrog njegovega dela gibal v malem. Določen kot glasilo v P. Z. včlanjenih zborov, je bila njegova prva dolžnost, da v prvi vrsti tem nudi opore in hrane, obenem pa nikdar ne izpusti izpred oči stališča, ki ga je razvoj novejšje glasbe že dosegel. Razumljivo je samo ob sebi, da mu je zlasti prvi ozir stavljal meje, ki so bile včasih povod napačnemu tolmačenju, vendar je sila razmer bila močnejša in za-

htevala neizprosno podrejenost. Zmeraj jasnejše izkristaliziranje sestavnih činiteljev, ki se dajo razbrati iz ogrodja celokupnega stremjenja novejšje glasbe, pa vodi zmeraj bolj do prepričanja, da bo preprostost tudi v tem smislu zmagala.

Očitek, češ, da je »Pevec« z ozirom na naše razmere nepotreben, da imamo itak dovolj glasbenih listov, skoro ne drži. Če štejemo društva, ki so včlanjena v obeh Prosvetnih zvezah, tedaj jih najdemo v ljubljanski 206, v štajerski 163 in skoro toliko

je tudi pevskih zborov, ki so deloma samostojno kot pevski odseki, deloma nesamostojno organizirani.

Pri tem številu in organizaciji Prosvetne organizacije bi moral ta očitek docela pasti. Z ozirom na višinski stalež, ki ga pri nas zavzema Prosvetna organizacija, bi moral »Cerkv. Glasb.«, ki je strokovno na višku, biti najmanj v skrbi za naročnike, enako tudi »Zbori« in tudi »Novi akordi« bi se glede tega vprašanja ne smeli zakasnit. Je pa istina in koncertni obiski o tem zmeraj govore, da je pri nas glasbeni nivo nižji kot pri drugih umetnostnih panogah.

Dosedanji naročniki bodisi kot društva ali kot posamezniki so nam naročnino točno vplačevali. Gre nam za tem, da tudi mariborska Pevska zveza tukaj priskoči na pomoč. Brez najmanjšega truda je potem »Pevcu« obstoj zagotovljen; sploh moramo za naročnike kolikor najbolj propagirati.

Dogotavljali bomo tudi statistiko vseh zborov, poslali smo preglednice na vsa pevska društva in prosimo, da nam taiste izpolnjene vrnejo. Potom pevskih tečajev, s katerimi bomo obšli vse okoliše ljubljanske Prosvetne zveze, bomo podrobneje in natančneje zainteresirali vse podeželske glasbene delavce, da se bo potem v vse delo vpeljala potrebna enotnost, ki je za splošen uspeh izrednega pomena. Tudi članarino od večanjnih zborov, ki jo do zadnjega nismo izterjali, smo prisiljeni zahtevati, da bo centrala lahko dobro delovala. Vse to moramo izpeljati, če hočemo, da bo delo uspešno in zanašamo se, da bodo odseki nam v tem oziru uslužni. V nasprotnem slučaju bi se reklo samo životariti, kar je pa plemenitosti takega dela nevredno in bi se potem reklo, da je bolje »Pevca« in »Zvezo« častno razpustiti, kot pa nečastno životariti.

Obljubljenih nam je več člankov, ki bodo vsestransko zanimivi, obenem pa bomo tudi nadaljevali z življenjepisi posameznih glasbenikov. Ker je po naših društvihi prav razširjena godba na pihala, je kot prvi članek o razvoju turških godb, ki je vzbudil pri mladinskem predavanju silno zanimanje. Za dovoljenje objave se g. dr. Čerinu, višjemu kapelniku, najlepše zahvaljujemo.

Upraviništvo se nahaja kot doslej na Miklošičevi cesti 7, uredništvo pa v Florijanški ulici 18 (A. Dolinar).

Letošnji pevski tečaji. Z letošnjimi pevskimimi tečaji nimamo take sreče kot smo jo imeli lansko leto. S prvim tečajem smo poskusili v Gor. Logatcu za vso cerkniško in tudi del vrhniške dekanije, ki se lansko leto ni bil odzval tečaju v Ljubljani. Vršiti bi se bil imel v dneh 26. in 27. januarja. K tečaju so na prišli le 3 pevovodje in tako se tečaja ni splačalo začeti. Vzrokov za tako majhno udeležbo nismo mogli ugotoviti: ali je bil morda kraj nesrečno izbran, češ, da je v hudi zimi bila pot za premnoge prete-

žavna. Ravnali smo se po nasvetu tamošnjih činiteljev in bi bili tudi pri določitvi kraja, uvaževali vse morebitne želje okrožnih referentov. Okrožni predsednik g. Supin je poleg tega še sam osebno pisal skoro vsem okoliškim pevovodjem in jih povabil, tako da se nihče ni mogel izgovarjati, češ, da ni bil obveščen pravočasno. Na drugi strani se je pa čulo, da je pomanjkanje zanimanja za to kulturno panogo krivo, da se tečaj ni obnesel. Tako je n. pr. župni urad svojemu organistu ponudil podporo za pot in hrano, dal dovoljenje in dotičnik se kratkoma tečaja ni hotel udeležiti. Čulo se je še več drugih primerov brezbriznosti, ki so vsi obžalovanja vredni in kažejo, da bo stalo še veliko truda, da se tudi v teh krajih smisel za to kulturno panogo vzbudi in razširi.

Drugi tečaj se je vršil v dneh 9. in 10. februarja v Zagorju ob Savi, in sicer za ves posavski okoliš od Radeč pri Zidanem mostu do Litije. Udeležnikov je bilo 15, drugi dan pri predavanju o vežbi glasu pa celoten zagorski zbor, tako da je tečaj vsestransko zadovoljil. Prav posebno z zanimanjem so sledili predavanju prof. Bajuka o pevovodstvu in o fonetiki. V načrt se je vzela misel, da se v krajih, kjer obstojajo samostojni pevski krožki (Zagorje, Smartno pri Litiji), prirede pevske prosvetne večeri, ki so namenjeni posebno pevcem; zlasti bi bilo potrebno, da bi se na tem večeru vršila tudi praktična pevska vaja, ki bi jo vodil predavatelj. Smartinski in zagorski pevovodja sta naprosila za to prof. Bajuka, da bi ustregel tej želji.

Obenem se je reorganiziralo ob tej priliki tudi prejšnje smartinsko okrožje v posavsko in obsega vse zborni od Radeč do litijskega okoliša. Odbor se je takole konstituiral: Predsednik (in obenem tajnik) Jože Čajhen, pevovodja v Smartnem pri Litiji, okrožni pevovodja Alojzij Rozman, poduradnik in pevovodja v Zagorju, blagajnik Ivan Fele, organist pa Polšniku.

Posavsko okrožje obeta prav veliko; dobri organisti in številni zbori so najboljše zagotovilo, da bo njihova okrožna prireditev pomemben korak k večjemu napredku. — O nesporazumljenju, ki je onemogočilo tečaj v Škofji Loki (16. in 17. febr.), je bil obveščen g. Pirkovič (Poljane) s prošnjo, da vse prizadete o tem obvesti.

Slov. glasb. društvo »Ljubljana« je z začetkom letošnjega leta zopet začelo z delom. Nastopilo je prvič 13. februarja pri akademiji v proslavo 1100 letnice rojstva sv. Cirila. Poleg 3 ruskih cerkvenih zborov se je pela prvič Hochreiterjeva »Uspavanka« iz »Pevca«. Društvo ima v načrtu več koncertov, ki naj bi se vršili po večjih krajih Slovenije, da bi se ideja lepe pesmi kar najbolj razširila. Prvi tak koncert se je vršil 20. februarja v Trbovljah, ki je v glavnem povoljno uspel.

IZ NAŠIH OKROŽIJ.

Koncert v Zagorju ob Savi. Dne 22. avgusta 1926 je priredil pevski odsek kat. prosvetnega društva pod vodstvom pevovodje g. Alojzija Rozmana pevski koncert. Nastopila sta mešani in mladinski zbor s sledečim sporedom:

I. Foerster: Veseli pastir, Schwab: Škrjanček poje, Juvanc: Na goro, mešani zbor.

II. Premrl (narodna): Zagorska, Mav: Dajte hribje in doline, Premrl: Rože za Marijo, mladinski zbor.

III. Premrl: Jezus je majhen, ženski zbor.

IV. E. Adamič: Ne maram za te, Vodopivec: Ves dan je pri oknu, K. Adamič: Vsi so prihajali, Dev: Selška dolina, mešani zbor.

V. Premrl: Z glasnim šumom s kora, Kimovec: Večerni zvon, Vodopivec: Večer na Adriji, Premrl: Raj, mešani zbor.

Spored je bil povsem srečno izbran. Zadelo se mi je, kakor da vidim pred seboj pot zemljana, ki pride proti večeru svojega življenja v Marijino varstvo, kamor ga je privabil klic večernega zvona ob sinjem morju; in takrat je zarajal in bil vesel in zadovoljen.

Z uspehom koncerta smo bili prav zadovoljni.

Posebno pozornost je vzbudil mladinski zbor, ki je z jasno izreko, vzorno pažnjo na dinamiko in načinom prednašanja naravnost očaral. Je imel pa tudi srečno izbrane pesmi (Zagorska, Dajte hribje, Rože za Marijo).

Na harmoniju je spremljal osmošolec Sl. Snoj, ki posveča v počitniškem času vse svoje moči mladinskemu zboru in s tem precej pomore pevovodji samemu.

Izrednega uspeha so enako deležni marljivi pevovodja in poštvalni pevci obeh zborov. Zato jim kličevo odkritosrečno: Po začrtani poti naprej kvišku! M. R.

Pevski zbor v Radovljici je priredil dne 10. oktobra t. l. koncert s sledečim sporedom: 1. La Barcarolle, valček Offenbachove opere (salonski orkester). — 2. V. Mirk: »Oj planine« (mešani zbor s tenor samospevom). — 3. K. Adamič: »Kadar pridem v tiho vas« (mešani zbor). — 4. Vilhar: »Mornar« (samospjev s klavirjem). — 5. V. Mirk: »Na trgu« (moški zbor). — 6. Volarič: »Rožmarin« (samospjev s klavirjem). — 7. A. Mav: »Tonica« (mešani zbor). — 8. A. Medved: »Popotnik« (moški zbor s tenor samospevom). — Odmor. — 9. O. Dev: »Se ena« (moški zbor). — 10. V. Vauda: »V slovo« (moški zbor z barit. samospevom). — 11. H. Felix: »Kje urice so zlate...« (samospjev s klavirjem). — 12. P. H. Sattner: »K polnočnici« (mešani zbor). — 13. Vilhar: »Oj vstani, solnce moje« (samospjev s klavirjem). — 14. H. Jüngst: »Gvantič je šivala« (četverospjev). — 15. F. Ferjančič: »Vzdihljaji slepega« (me-

šani zbor z bas. samospevom). — 16. Dr. Schwab: »Dobro jutro«, pevski valček s spremljavo klavirja (meš. zbor). — 17. J. Lindsay-Theimer: »Eratoc«, bostonski valček (salonski orkester).

Poročila nismo dobili.

Vokalni koncert »Mladikec. Prosvetno društvo »Mladika« v Gorici je priredilo 24. julija t. l. koncert s sledečim sporedom: 1. E. Adamič — Ciganska posmehulja; 2. E. Hochreiter — Uspavanka; 3. V. Vodopivec — Poljske rože (pel mešani zbor); 4. F. S. Vilhar — Kam?; 5. F. P. Tosti — Sen (pel g. Oko Franko); 6. Frida Šček — Pesem Mariji (pela skladateljica); 7. harm. Oskar Dev — Kako t' bom ljubila?; 8. harm. O. Dev — Pojdem v rute; 9. Klinar-Ferjančič — Vzdihljaji slepca (narodne pesmi, pel meš. zbor); 10. E. Adamič — Nocej je pa svetla noč; 11. Hatze — Da sem bogat (pel gosp. Jožko Bratuž); 12. Thomas — Dvospev iz operé »Mignon« (pela gna. Frida Šček in g. Oko Franko); 13. E. Adamič — Nina mia son' barcarolo; 14. harm. O. Dev — Strašno grm in se bliska; 15. V. Vodopivec — Zagar (pel mešani zbor). — Sodelovali so: gna. Frida Šček, g. Oko Franko, g. Jožko Bratuž; pri klavirju gna. Zala Vukova in g. Neffat, kapelnik. Zbor je vodil g. Lojze Bratuž. Koncert je bil zelo dobro obiskan. »Mladika« razpolag z dobrim materialom; zlasti ženski glasovi so prav dobri in gibki, moški glasovi so tudi dobri (basov globoki »dc« je bilo čedno slišati), ampak malo jih je — premalo. Intonacija je bila dovolj čista kljub soparici, ki je vladala v dvoran. Dinamika izborna, zlasti pri Hochreiterjevi »Uspavanki«, manj dobra pa pri Klinar-Ferjančičevi »Vzdihljaji slepca«. Agogika tudi v celoti dobra, izreka prav dobra. V osebi g. Lojzeta Bratuža ima »Mladika« izbornega pevovodjo. Solisti gna. Frida Ščekova in g. Jožko Bratuž so nam stari znanci in jih vedno radi poslušamo. Gna. Ščekova se nam je topot pokazala tudi kot skladateljica (študira na Tartinijevem konservatoriju v Trstu). Marsikateri nov, originalen domislek nas je prijetno iznenadil pri njeni skladbi. Na novo je prvič nastopil g. Oko Franko, baritonist bolj basove barve, ki si je mahoma osvojil srea poslušalcev. — Koncert je v celoti prav dobro uspel in nekaj pomanjkljivosti ni kvarilo celotnega utisa; n. pr. pri Hochreiterjevi »Uspavanki«, ki je bila pa drugače najbolje podana, v eden in tridesetem taktu ni bilo slišati tenorjevega »des«, da sem dobil utis, kakor da je to kvartsektstni akord. Nadalje pri skladbi »Poljske rože« je bila začetna perijoda prehitro podana; sicer je bilo videti kako je pevovodja skušal soprane zadržati, ki so se pa kljub temu spustili v veselo dirko. Veliko boljša je bila sklepna perijoda (z istim motivom). Izborna pa je bil podan »Zagar«. — Kljub vsem težavam »Mladika«

napreduje od nastopa do nastopa in se vedno bolj izpopolnjuje, tako da jo lahko šteujemo med najboljše zборе na Goriškem.

Vinko Vodopivec.

»Zakleti grad«. Pevske točke k Remčevi romantični igri zložil Prelovec. Jugoslovanska knjigarna, 1926. Pesemce so deloma izvirne, deloma posnete po narodnih motivih. Vseskozi so zelo pevne, spremljiva (klavirska) lahka, težav ne bodo delale nobenemu zboru. Priporočamo našim društvom, naj, kjer le igrajo igro, pojo po izvornih napevih vse pevske točke. Ni bolj mučnega vtisa, kot če vlagajo igralci povsod poljubne, včasih povsem neprimerne narodne ali ponarodele pesmi, ker se nočejo truditi z izvornimi. To grdo razvado je treba s korenino odpraviti. Petje pri igrah po navadi podcenjujemo. Zbori, društva, tega ne smete trpeli. Pesem skrbno pripravljena in dobro zapeta, da igri večkrat več veljave kot najboljši igralec s svojo igro. Zato te pesmi prav iskreno priporočamo, naj jih pojo brezpogojno povsod, kjer bodo igrali igro.

»Revček Andrejček«. Pevske točke k omenjeni igri zložil M. Bajuk, Jugosl. knjig. 1927. Ocenno prihodnjic.

Pevski koncert na Vrhnikih. Cerkevni pevski zbor je v zvezi z zborom društva rokodelskih pomočnikov priredil v nedeljo 19. septembra prvi izvencerkveni koncert, ki je obsegal 20 pevskih točk — 16 za mešani, 2 za moški in 2 za ženski zbor. Koncertni nastop je imel nekako otvoritveni značaj letošnje nastopajoče sezone in obenem mezdna gesta za večje sistematično glasbeno delovanje, ki se ima pod okriljem novoustanovljenega društva sv. Cecilije začeti in ga je bilo treba zato motriti tudi s tega, recimo naravnost — agitatoričnega stališča.

Pri stvari je treba pri takih kritikah posebno na piko vzeti: program zase, zbor in dirigenta, ki je pri vsej stvari le zadnja in najvišja instanca. Dirigent more v vsem nastopu zbora in njega izvajanjih videti sliko svojega dela, svojih zmognosti, pa tudi svojih napak, kratkotalo — zbor je ogledalo svojega dirigenta.

Naprej naj povem, da društveni odri za koncertne nastope niso primerni: polovico dobrega vtisa pokvari oder. Če je le mogoče, naj se zasilno postavi primeren oder v sredi dvorane in gledališki oder naj se porabi za prve sedeže.

V sestavi programa ni bilo opaziti nobene vodilne ideje: da bi bila razporedba skladateljev časovno določena ali stilno usmerjena; za pevce same je pa najbolje, da se začne z lažjimi skladbami, nadaljuje s težjimi in konča zopet z lažjimi. Na ta način se ustvari polagoma neko razpoloženje v poslušalcih, zbor sam si pa zagotovi večjo intonacijsko sigurnost pri težjih skladbah. Neupoštevanje tega momenta postane tudi dobrim zborom večkrat usodno.

Foersterjeva »Planinska« bi bila kot naša lašč za uvod, potem Laharnarjeva: »Po-

zdravljam Te, Savinjski dolc, P. Angelika: »Mlatiči, Kimovčeva: »Jaz bi rad rdečih rož« in Premrlava: »V Korotan« sta bili najtežji skladbi. Zato je bilo pogrešeno staviti jih za začetek. Konec programa: Hajdrihova: »Petelinčkove sanje«, potem narodna: »Polka je ukazana« in Vodopivčeva: »Lepi Jurij« — je bil dobro pogoden. Program je bil po težkoči skladb zasnovan bolj v okviru Aljaževe Mòhorjeve pesmarice, kar je iz zgornjih opazk razložljivo.

Zbor razpolaga z dobrimi, čistimi glasovi: ubranost in uglajenost ženskih je vsekako večja kot moških; celokupnemu pomanjkljivemu zlitju glasov je bil veliko vzrok ravno slab prostor. Največja pohvala za vsak zbor je, če se more reči, da je ravnotežje posameznih glasov izravnano. Pevcem se je na prvi pogled poznalo, da je bil čas učenja programa kratek. Njihove oči so se krčevito držale knjig, za dirigenta se niso veliko zmenili. Upoštevali so ga toliko, da jo niso ritmično zavozili; kakšna svoboda pa je zavladala pri »Mlatičih«, ki so jih na pamet zapeli: drugi veter je zapihal, pogum jim je zrasel, pesem je izredno lepo zadenela. Rajši manj točk, pa s tistimi se sprizajziti, udomačiti in uspeh je neizmerno boljši. Sodba glede kakovosti zbora je v prvi vrsti odvisna, kako zbor pazi na dirigenta.

Ista hitrica pri študiju se je poznala dirigentu. Silno je bil vezan na partituro, pogled je imel samo ž njo opraviti, pevcí so bili redkokdaj njegov predmet. Koliko sugestivne moči leži ravno v dirigentovem pogledu, od njega morajo zaviseti vsi mahljaji in ne obratno, sicer postane on navaden »Takttschlager«. Dirigent mora skladbi vtisniti svojo individualnost. Z agogiko (pohitevanjem, podržanjem, poudarkom) dobi tudi najpreprostejša skladbica nekaj mičnega, novega. To svojo pravico mora dirigent do dna izrabiti. Ravno pri omenjenem sporedu je bilo to še tembolj važno, ker je bilo na vrsti veliko vsem znanih in že tolikokrat prepetih skladb: Sattnerjeva: Pogled v nedolžno oko, Ipavčeva: Planinska roža, Ferjančičeva: Planinarica itd. Treba bi bilo nove mičnosti izvesti. Glavni tok (tempo) mora prevladovati, vendar, če zahteva besedilo, je treba ta tok zapustiti (z zadrževanjem, pohitevanjem) in ob priliki se zopet vrniti nazaj. Tega smo zlasti pri Aljaževi: Oj z Bogom, ti planinski svet, prav občutno pogrešali; no, pa tudi pri marsikaterih drugih. Vse to pa ni nič motilo navdušenja, ki smo ga od koncerta odnesli. Errando discimus. Po napakah se učimo.

Navdušenje je vladalo pri pevcih, dirigentu, pa tudi pri poslušalcih, ki so do zanjega kotička napolnili dvorano. G. Grum je našel ključ, da si vzgoji pevski rod: treba je zgodaj in sistematično prileteti s pevskim poukom. To bo edino privedlo do uspeha. Upamo, da bomo pri prihodnjem koncertnem svidenju mogli naznačiti nov korak naprej. D.

Cerkveno glasbeni koncert v Zürich. Dne 29. avgusta se je vršil v Zürich ob 5. pop. v novi župni cerkvi koncert z zelo bogatim sporedom. Prof. Premrl je igral štiri orgelske skladbe, ki so na instrumentu, kot so orgle v Zürich, in pa s prednašanjem, kakor ga zmore prof. Premrl, prišle izborna do svoje veljave; naravnost blesteče je učinkoval Canestrarijev slavnostni allegretto. — Če izznamemo dve zadnji pesmi, ki ste bili združeni s popoldanskim blagoslovom, je bilo na sporedu 15 pesmi iz najnovejše cerkvene glasbene literature, ki smo jih ta dan slišali v Zürich. Reči moramo, da je žirovski cerkveni zbor častno rešil svojo nalogo; bila so vmes mesta, težka, ki jih je zbor obvladal z lahkoto, ki jasno priča o sistematičnem delu pevovodja. Allegro v P. H. Sattnerjevem zboru: »Nikar od nas« (iz njegovega oratorija »Assumptis«, je za Bachom (zaigra v C) pokazal vso moč in lepoto našega glasbenega mojstra P. Hugolina. Premrlova maša in hon. s. Josephi (glorija) pa nudi dragocenost, ki je tudi pri mojstrih drugih narodov ne najdeš tako hitro. Res zahteva izvajanje precej resnega študija — a ta trud se izplača. — Poleg teh dveh večjih skladb so bile na vrsti pesmi, kot jih rabimo po naših cerkvah za bogoslužje: evharistične in Marijine. Najnovejše — iz roke znanih naših glasbenikov prvakov (Premrl, Sattner, Kimovec, Hochreiter) in treh novejših (Mav, Zeleznik, Jobst). Ni, da bi izgubljal besede nad vrednostjo glasbenih komadov prvih štirih komponistov; to je blago, ki ga človek ne zamenja več z manj vrednim, če ga je enkrat doživel. To so resne, globoke, srčne skladbe, kot jih potrebujemo v naši liturgiji. Komoditeta, lenoba ali morda nezmožnost naših pevovodij in zborov jim s svojim podeenjevanjem nikdar ne bo vzela vrednosti. Tem mojstrom se pridružujejo na programu s par točkami njih nekdanji učenci iz orglarske šole oziroma mladi pristaši njihovega kompozicijskega sloga. Slabo znamenje bi bilo za naše glasbenike, ako ne bi imeli naraščaja; ako ne vzbude zanimanja za svoj slog v svojih najbližjih vrstah in ne vzgoje generacije, ki bo zanesla njih idejo še v poznejšo dobo, potem bi človek dvomil nad življenjsko silo njihove ideje. Toda mlad, krepek naraščaj je tu — pesem, kakor so jo začeli peti Premrl in sodobni, ne bo utihnila. Niso najslabši izmed mlajših komponistov, ki so bili zastopani na programu. A. Mav (Vnebovzetje Marijino) kaže prav jasne konture svojega sloga, ki si ga je že precej osvojil in ustalil; Zeleznik in Jobst pa še deloma iščeta stalne točke, posebno v razmerju dosledne melodije in zunanje opreme. Vendar je Zeleznik že zdaj v cerkveni in svetni naši glasbi pojav, ki daje učiteljem moderne glasbe v Slovencih nado, da bo po njihovi smrti moderna ne samo živela, marveč tudi napredovala.

In žirovski zbor! V sopranih siguren, v altih zvočen in zanesljiv, v basih krepak in umerjen, v tenorjih nekoliko šibak — vendar celotno uživiljen v težke pesmi, da bi človek ne mogel in ne upal pričakovati od zbora na deželi podobnega nastopa. Pa naj reče kdo, da naši sedanji skladatelji nimajo odmeva na deželi! Polna cerkev — in žirovska nova cerkev, v slogu nekaj zrednega in vabljivega za izobraženca in laika, je velika! — vnet zbor, ki poje s srcem težke novejše skladbe... to je najlepši dokaz, da ima nova pesem svojo prihodnost.

V sredi koncerta je spregovoril na prižnici dr. Mih. Opeka. O požrtvovalnosti za lepoto hiše božje je govoril v sebi lastnem, prepričevalnem tonu. Zares, požrtvovalnosti je treba tudi za ta neobhodno potreben del katoliškega bogoslužja, za cerkveno petje. Požrtvovalni morajo biti pevovodja in pevoči, požrtvovalni v vseh ozirih. Brez izredne požrtvovalnosti se nikdar ne pride do takih uspehov, kakršne je pokazal žirovski cerkveni zbor pri tem svojem drugem cerkvenem nastopu. L.

Prijatelj s Koroškega nam piše: Ker je vaš cenjeni list začel prodirati tudi na Koroško, dovolite, da se oglasim s kratkim poročilom o sedanjem stanju tukajšnjih zborov.

Kakor so nekdaj grajščaki vladali po svojem na gradovih, tako, se mi zdi, izvršuje zdaj vsak organist oziroma pevovodja svojo funkcijo pri nas.

Nobenega stika, nobene konference, nobene pospešitve bodisi cerkvene ali poslovne glasbe ni.

Vse se danes druži, vse napreduje, samo organist in pevovodja spita spanje kralja Matjaža. V prvi vrsti, mislim, je temu vzrok gmotno stanje, kar je obžalovanja vredno.

Velike so nekatere fare, ki nimajo organista, ker od zraka ne more živeti. Navadno pride kdo slučajno, da pri maši igra. Če pride, je prav, če pa ne, je pa tudi prav. Če zna kaj, je prav, če pa ne, je pa tudi prav.

S težkim srcem gleda človek novejše slovenske skladbe, ki potrebujejo temeljite glasbene izobrazbe, ki je pa pri nas še ni.

V predvojnem času, se mi zdi, je bilo nekako bolje; prvič je bilo gmotno stanje organista dosti boljše, in fantje so se radi učili, in je bila tudi dosti dobra orglarska šola v Celovcu. Poleg tega pa je bilo tudi nekaj kranjskih in štajerskih organistov tukaj nastavljenih. Vsako leto smo imeli tudi peto mašo pri Sv. Duhu v Celovcu na dan sv. Cecilije.

Ko je funkcioniral še hotel Trabesinger, so se postavili pevovodje nekako konkurenčno vsak s svojim zborom, ki smo se potem iz kritike dosti učili.

Danes gremo rakovo pot, kako temu odpomoči? Treba bi bilo v društvih, ki so tu pri nas, predavati o glasbi, posebno o moderni.

Predvsem se mi pa zdi, da priljubljenosti nimamo, da bi se sprijaznili z današnjem

glasbo; za koncerte v Celovcu nimamo denarja, in imamo tudi jako daleč nekateri. Če dobimo iz Ljubljane moderno skladbo, je ne razumemo in treba bi bilo komentarja zraven, ali pa nekak splošni teoretični pouk o tej glasbi, drugače, gospod urednik, bomo mi Korošci, ko bodo pošle stare skladbe, prijeli za harmoniko.

Koroški pevovodje in organisti pa, kar nas je, združimo se, eden drugega podpirajmo, da ne zaostanemo za sosedi!

Simon Kotzian.

Opomba: Prosimo s Koroške podrobnejših poročil, ker bomo obrnili svoj pogled tudi tja! — Uredništvo.

NOVE SKLADBE

St. Premrl: 10 mašnih pesmi (II. zb.). II. izdaja. Za meš. zb. deloma z orglami. (Samozaložba.)

Omenjene pesmi zavzemajo med Premrlovimi zbirkami nekam posebno mesto. Celotna invencija je prav preprosta, izrazitejše akordne tvorbe se — skoro bi rekel — ne hote porajajo od dosledno vodenih posameznih glasov. Ravno te lepe logične glasovne linije to zbirko med vsemi posebno odlikujejo in danes se samo še čudimo, da je bil prvi sprejem te zbirke tako hladen in odklonilen. Zob časa marsikaj popravi, kar trenutna sedanjost zakrivi. Zbirka se sama priporoča.

D.
Marko Bajuk: Slovenske nar. pesmi za moški in mešani zbor, V. zvezek, zbral in uredil. — (Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani 1927°) Za četrtnim zvezkom, ki je izšel v lanskem letu, nam je podaril M. Bajuk letos petega, ki vsebuje 21 pesmi za moški, 7 za mešani in eno pesem za ženski zbor. Harmonizator je ostal tudi v tem zvezku, zvest in dosleden svojemu prepričanju o prirejevanju narodnih pesmi. V zbirki ne najdeš nič novega niti v harmoničnem, niti v kakem drugem pogledu; ne najdeš kaj takega, kar bi bilo tuje prepevajoči družbi fantov in deklet, ne najdeš umetno skombiniranega petčetrtinskega takta, pač pa najdeš ta takl tam, kjer je kot tak upravičeno na svojem mestu. Tonika in obe dominantni so stopnje, ki jih uporablja ljudstvo in te in samo te uporablja tudi M. Bajuk. Posebno zvestobo narodu izpričuje harmonizator v vodenju obeh notranjih glasov: s križanjem teh le dosega često melodično črto, ki ni samo lahka za izvajanje, ampak, ki je res narodnega značaja vsled razlikov (intervalov) kot sestavnih delov, katere in kakršne uporablja ljudstvo pri popevanju še posebno rado. Vse, kar nam nudijo zadnje Bajukove zbirke je po možnosti zares vse narodno, in to je tudi namen harmonizatorja, ki se dosledno drži načela, da bodi narodna pesem prirejena tako, kakršna je v resnici. Kakor prejšnje, tako si bodo osvojili naši pevski zbori z veseljem tudi pričujoči V. zvezek, ki ga toplo priporočamo. Negovanje in širjenje narodne pesmi nam mora biti danes prav tako sveta stvar, kot nam je bila takrat, ko so gradili Nemeč most k Jadranu. Vzemimo v naslednjem prirejevanju narodnih pesmi kot problem! Do danes nimamo za to kakih smernic, katerih bi se mogli in morali držati; vsak operira

z glasbenim narodnim blagom tako kot se mu dozdeva, da bo boljše uspel in vendar je vsa zadeva tako važna, da bi si morali biti o njej bolj na jasnem nego smo si. To pa tembolj, ker imamo iz zadnjih desetih let mnogo tiskanih primerov harmoniziranja narodnih pesmi, ki so si v priredbi v takem nasprotju, da se moramo resno vprašati, kaj je pravilno in kaj ni pravilno. Pa ti poreče A: jaz samo harmoniziram narodne pesmi, B pa: jaz jih harmoniziram in prirejam in zato jih morem upravičeno obdelavati na harmonično pestrejši način. Skupno Aju in Beju je pa brezdvomno to, da hočeta oba širiti in razširiti svoja dela med ljudstvo. Kakšna naj bo torej oblika, v kateri nudimo narodu narodno blago? Ali naj bodo zastopana v priredbah narodnih pesmi muzikalna sredstva novejše umetne glasbe, ali ne? Ali naj izgleda današnje harmoniziranje in prirejevanje narodnih pesmi tako, kot je izgledalo pred dvajsetimi in tridesetimi leti in ali naj bi izgledalo tako tudi še v nastopnih dvajsetih in tridesetih letih? Eno je gotovo: ljudstvo bo prepevalo narodno pesem še dolgo dolgo tako, kot je že zdavna to delalo in kot jo poje še danes ne glede na razvoj in napredek umetne glasbe. Kdor hoče biti konservativen in lojalen, bo moral ostati še dolgo tak. — Z druge strani pa moremo ugotoviti tole: muzikalni nivo našega občinstva, osobito naših pevskih zborov je mnogo višji nego je bil pred tridesetimi leti in s tega stališča vzeto, bi moglo hoditi tudi prirejevanje narodnih pesmi z umetno glasbo vzporedno v večji ali manjši razdalji in na primeren način; ako ne, ne bo taka nesreča, če bomo izdajali v prihodnje samo enoglasne zbirke narodnih pesmi in prepustili vse drugo ljudstvu, ki jih bo samo priredilo večglasno po svojem okusu in eventualne večglasne zbirke bi bile v tem slučaju v pretežnem le zgodovinskega pomena. Dasi je tudi že dvoglasna pesem v neki meri muzikalno vzgojna, si moramo vendar zastaviti in rešiti sledeče vprašanje: Ali naj bodo naše bodoče zbirke narodnih pesmi v razmerju s stremljenji umetne glasbe v muzikalno vzgojnem oziru aktivnega ali indiferentnega značaja? Z rešitvijo tega vprašanja bi mogel biti rešen v glavnem ves problem o harmoniziranju in prirejevanju narodnih pesmi. Dobro bi bilo, ko bi hotel kdo spregovoriti o tem daljšo besedo.

A. Sever.

»Cecilija«, štev. 1. Nadaljevanje zgodovine hrv. glasb. zavoda v Zagrebu. Sledi več krajših razprav, med temi posebno zanimivi: »Pučka glasbena umjetnost u Makedoniji« in »Glazboznanstvo u Rusiji u posljednjem petgodištu (1920—1925)«. Sploh se odlikuje »Cecilija« po številnih informacijah ne samo iz ožje in širše domovine, ampak tudi o vseh važnejših svetovnih glasbenih pojavih, Zlasti v tem oziru zasluži izredno pozornost.

»Jugoslov. Muzičar«, štev. 1, 2, prinaša istotako več zanimivih člankov in poročil! Važen je članek: Glasbena obuka na preparandijama (1. in 2. štev.). 2. štev. prinaša na uvodnem mestu »Ljubljansko gledališče pred katastrofo«; veliko poročil z domačega in tujega sveta.

»Zbori«, štev. 11, 12. Glasbeno-književna priloga prinaša čestitke p. H. Sattnerju — petinsedemdesetletniku. Sledi nadaljevanje Mantuanijeve razprave: »O jugoslovenski glasbi«, ki je v tem oziru po svoji temeljitosti gotovo prva te vrste. V članku »Razvojna smer zborovega petja« prihaja E. Adamič do zanimivih rezultatov, ki jih našteje v zadnjem odstavku: Novi zborovski stil bo primoral naše pevske zборе, da bodo število pevcev reducirali. Obdržali bodo le majhno število najbolj izvežbanih pevcev, ki si bodo po barvi glasov in svoji pevski izvežbanosti enaki. Komponisti bomo morali zapustiti izbojena pola mašnih zborov. Naravna posledica moderne glasbe je vedno ožji krog razumevajočih in, logično, tudi izvajajočih

itd. Dr. Kozinova razprava je važen glasbeno-zgodovinski prispevek. — Sledi izčrpna poročila o v prilogi zastopanih skladateljih, o novih skladbah, krajše novice o pevskih društlih, razne koncertne vesti in krajša poročila o glasbenih listih.

Glasbena priloga prinaša Midkovo barokarolico: »Podoknica« (moški zb.); Jerebovo: »Pelin in roža« (moški zb.) ter »Črni mož« (meš. zb.) in zanimivo od Adamiča prirejeno »Povaljena trava« — lahko pevni in izraziti zbori. Premrlova: »Luna in zvezde«, kroži najviše, potapljaajo se globoko v čare romantike, prepletana harmonskih in ritmičnih zanimivosti. — Zbori napredujejo korakoma in z vedno večjo gotovostjo.

»Cerkveni Glasbenik«, štev. 1, 2, prinaša nadaljevanje Mantuanijevega članka: Janez Pierluigi iz Palestrine, Ferjančič piše o † Foersterju kot človeku, Kimovec o † Francu Tropsu, Premrl o jubileju Cecilijinega društva v Ljubljani, Pirc o organistu in pevodnji, Kramar nadaljuje z napevi cerkvenih pesmi, ki jih je zapisal med slovenskim narodom. Sledi več manjših poročil (prav izčrpno koncertno poročilo), dopisov, ocen itd. Priloga prinaša Premrlovo skladbo: Sem kakor oljka (Ps. 51) za solo in zbor, ki bo zlasti pri raznih izvenkerkvenih religioznih slavnostih dobrodošla. Po zunanem obsegu in notranji vsebini gradiva, ki ga »Glasbenik« prinaša, zasluži pozornost vsega jugoslovenskega sveta. Jubileja, ki ga bo letos obhajal, se že naprej veselimo.

Pevski tečaj v Zagorju ob Savi (9. in 10. febr. 1927).

Založnik: Pevska zveza (Blaž Poznič) v Ljubljani. — Urednik: Anton Dolinar v Ljubljani.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.